

HVIEZDY SLÁVY NAD KOMÁRNOM

V minulom týždni vysielanie relácie HVIEZDY SLÁVY bolo už šiestou reláciou z rovnomenného cyklu, ktorý Západoslovenské krajové vysielanie Československého rozhlasu spolu s Hlasom ľudu pripravuje k 30. výročiu Slovenského národného povstania a oslobodenia našej vlasti. Po okresoch Trnava, Trenčín, Senica, Topoľčany a Nitra teraz vám chceme predstaviť okres Komárno v súčasnosti a aký bol v minulosti.

Široká rovina, popri Dunaji sa tiahnúca žirna zem, ktorá okrem mozoľov nedávala nič tým, čo na nej hrdľáčili. Centrum tohto najjužšieho kúta nášho kraja, Komárno — má už vyše 700-ročnú históriu. Je to mesto F. Lehára, Jókaiho a súčasné kultúrne i spoločenské stredisko okresu. O dnešku nechajme hovoriť vedúceho tajomníka OV KSS v Komárne Ing. Antona Hlaváča:

ROZVOJ OKRESU KOMÁRNO

Pri bilancovaní úspešnej štvrtstoročnej socialistickej ceste treba povedať, že za toto pomerne krátke obdobie zvýšila sa priemyselná výroba o štrnásťkrát. Výstavba nových závodov a prestavba starších umožnila zvýšiť zamestnanosť v okrese viac ako deväťnásob-

ne. Vyrástli nové lodenice, v ktorých našlo pracovné príležitosti 4200 ľudí a ich výrobky — riečnomorské plavidlá, nákladné lode, vysokovýkonné bágre a iné zariadenia, ale najmä výstavba novej osobnej lode pre 400 cestujúcich, robí dobré meno nášmu strojárskému priemyslu doma; v zahraničí a predovšetkým v ZSSR. Zmodernizoval sa aj komárňanský prístav, ktorý je najväčším prístavom v republike a zaujíma významné miesto v medzinárodnej doprave. Bol vybudovaný a ďalej sa rozširuje závod Agrostroj na výrobu poľnohospodárskych strojov a zariadení.

Na domácom a zahraničnom trhu dobre sa reprezentujú svojimi výrobkami pracujúci Pivovaru v Hurbanove, Okresného priemyselného podniku, výrobné družstvá i celý rad menších podnikov miestneho hospodárstva. V tomto roku sme začali v závode Považské strojárne v Kolárove vyrábať motocykle a ešte tohto roku začneme s výrobou v novej fabrike na nábytok. V budúcom roku rátame s dokončením výstavby nového obuvníckeho závodu v Komárne, kde bude zamestnaných 1500 pracovníkov. A budú to prevažne ženy.

K veľkým revolučným premenám došlo v našom poľnohospodárstve. Hrubá poľnohospo-

dárska výroba len za posledných 20 rokov sa zdvojnásobila a trhovú produkciu vzrástla o trojnásobok. Poľnohospodári v okrese sú významnými producentami mäsa, mlieka, vajec, zrnín, zeleniny, ovocia, hrozna a iných produktov, potrebných pre výživu nášho obyvateľstva. Za mimoriadne výsledky v pestovaní obilnín už v minulom roku sa stal náš okres nositeľom vysokého štátneho vyznamenania Radu práce. Po úspešnej žatve tohto roku sa okresu dostalo vysokého uznania od najvyšších straníckych a štátnych orgánov za rekordné úrody obilnín. Mali sme sa čím pochváliť, veď v priemere sme dosiahli 55 q z hektára. Týmto sa umiestnil náš okres na druhom mieste v republike. S uznaním sa treba vysloviť, že aj v týchto dňoch naši poľnohospodári za obetavej pomoci všetkých pracujúcich a mládeže z celého okresu robia všetko i v nepriaznivom počasí pre záchranu bohatej úrody a zároveň vytvárajú predpoklady budúcoročnej úrody.

Využívam túto príležitosť, aby som úprimne poďakoval všetkým za vynaložené úsilie, za ich obetavosť a zaželal im nové úspechy v práci i v osobnom živote.

(Pokračovanie na 3. strane.)

HVIEZDY SLÁVY NAD KOMÁRNOM

(Dokončenie z 1. strany.)

Z REVOLUČNÝCH BOJOV ZA DNEŠOK

Kedykoľvek sa hovorí o revolučnom robotníckom hnutí na Slovensku, nemožno vynechať Komárno a jeho okolie. Komunistická strana tu mala vysokú autoritu a predstavovala vplyvnú politickú silu. Už 17. mája 1921, teda len niekoľko hodín po založení Komunistickej strany Československa, v Komárne a v okolitých obciach vznikali miestne organizácie strany alebo stranické bunky. V samotnom Komárne vychovávala strana veľa obeťavých členov a funkcionárov, ako bol napríklad Gábor Steiner a iní. Mnohí z nich boli prenasledovaní za buržoáznej CSR a ďalší trpeli za svoje presvedčenie vo väzniciach horthyovcov a v koncentračných táborech fašistov. Desiatky obyvateľov Komárna bojovali v Slovenskom národnom povstaní alebo v iných bojoch pri oslobodzovaní našej vlasti. V Slovenských lodeniach môžeme stretnúť súdruhov Horňáčka, Hebelku, Komačku a ďalších, čo pripravovali horthyovcom ťažké chvíle. Dnes tam pracuje aj Ján Belaj, príslušník Jegorovovej brigády, ktorý si na tie časy zaspomínal:

Z UČŇA BOJOVNÍK

„Učil som sa vo Zvolene u súkromníka za strojného zámočníka — automechanika. Medzi našimi pracovníkmi bolo dosť komunistov, ktorí organizovali odboj proti fašizmu. Takto aj my, niektorí mladí ľudia — nemal som vtedy ešte ani 18 rokov, som sa dostal do Brigády Jegorova pri Troch duboch, odkiaľ sme boli odvezení do Stelnice. Tam nás prijal poručík Vološin a po tvrdom výcviku sme sa dostávali do tých častí, kde Nemci najviac útočili a neraz sme im urobili čiaru cez ich špinavý rozpočet.

Okrem bojov mali sme za úlohu organizovať partizánske hnutie nielen na Slovensku, ale v celom Československu. Takto sme mali namierené organizovať protifašistický odboj na Morave. V Malej Fatre nás napadla silná jednotka fašistických vojakov, pričom som bol dvakrát ranený do pravej nohy. Po ošetrovaní zdravotníčkou, ktorá bola v tom čase medzi nami, sme ďalej pripravovali a robili prepady nemeckých kolón, pričom nám veľmi pomáhalo civilné obyvateľstvo.

Často si spomínam, že najmä v Turci bolo veľa ľudí zapojených do Slovenského národného povstania. Keď sme prechádzali cez Blatnicu, Čičmany a iné obce, veľmi ochotne nám obyvateľia dávali mlieko, chlieb a iné poživiny a veru neraz sami si odtrhli od úst, len aby sme my nehľadovali.

Spomienky na tie časy sú ešte stále živé a ožívajú najmä pri vzájomných stretnutiach. Pri 20. výročí SNP sme mali také sústreďenie za Banskou Bystricou. Tam sme sa stretli ešte vtedy so žijúcim súdruhom Jegorovom. Ba mal som šťastie stretnúť sa aj s pracovníčkou, ktorá ma v roku 1944 ošetrovala. Už by som ju nebol ani poznal, až keď ma oslovila: „Chlapček, už ma nepoznáš?“ Padli sme si do náručia a obom nám vypadli slzy dojatia.“

HOVORIŤ O DUNAJI

sa dá veľa. Veď v minulosti poskytoval obyvateľom obživu množstvom rýb a lákal aj ryžiarov zlata. V Čičove, v Klížskej Nemej aj v Zlatnej na Ostrove žijú dodnes pamätníci tejto činnosti. Od jari až po tuhú zimu v minulosti ste mohli stretnúť v dunajských zátokách ľudí, čo v piesočnatých nánosoch hľadali zlaté zrnká. Ryžiar najskôr vyhládol ryžovisko, vedel ho určiť podľa farby piesku — modrastý piesok skrýval bohatšie nálezky, v hrubozrnnom piesku veľa nezískal. Ak sa na lopate objavilo 70—80 zlatých zrniek, začal s prácou. Ak ich bolo menej, prečesával Dunaj na inom mieste. Bolo to dávno, a preto aj spomienky na tie časy pomaly vybledajú. Veď vtedy ani ten zárobok nestál za tú 18—20-hodinovú lopotu. Čože to bolo — tridsať grajciarov, málokedy jeden forint, ktorý hľadač zlata za úmornú robotu dostal. A živíť mnohopočetné rodiny bolo treba. Chlieb sa málokedy dostal na rodinný stôl. Dnes už aj táto kapitola života obyvateľov Žitného ostrova patrí minulosti a ak o nej hovoríme, tak len preto, aby sme si zaspomínali, ako sa ťažko žilo kedysi.

V Komárne a na jeho okolí nájdete pri pre-

chádzke okresom veľa príjemných prekvapení. Popri historických a kultúrno-umeleckých pamiatkach zaujímavé sú prírodné rezervácie. Archeologické nálezky potvrdzujú, že sa tu v predhistorickej dobe vystriedali viaceré praveké kultúry. Aj dnes ešte odkrývajú na území Komárňanského okresu stopy po človeku z doby kamennej, bronzovej i železnej. Veľa nálezov a hmotných pamiatok hovorí o prítomnosti Keltov, Kvádov, Rimanov, Avarov a Slovanov. Pozoruhodné doklady o histórii Komárna a jeho okolia sa sústreďujú v komárňanskom Podunajskom múzeu. Nie je to však jediná činnosť tejto ustanovizne. O tom však už bude hovoriť riaditeľ Podunajského múzea Jozef Kajtár.

PODUNAJSKÉ MÚZEUM ROZPRÁVA

Podunajské múzeum má svoje špecifikum. Okrem zbierania a spracovania archeologického, historického a etnografického materiálu sústavne robí i prírodovedné výskumy, v rámci ktorých pravidelne dopĺňa svoj zbierkový fond. Prírodovedné oddelenie sa pripravuje na inštalovanie stálej výstavy v roku 1978. Preto pracovníci tohto oddelenia využívajú všetky možnosti na doplnenie zbierkového fondu múzea, na prípravu dotonických zbierok a hlavne preparátov rýb a vtákov. K tomuto slúži aj terajší výskum múzea, do ktorého sa zapojilo vyše 40 odborných a vedeckých pracovníkov, výsledky, ktorého majú byť spracované a využívané v budúcom roku.

V štátnom zozname evidovaných historických rezervácií a chránených území by sme mohli spomenúť čičovské mŕtve rameno Lyon, chotínske piesčiny a chránenú oblasť dropov pri Zlatnej na Ostrove. Jadro čičovskej rezervácie tvorí samotné mŕtve jazero niekdajšieho toku Dunaja, kde na rozsiahlych vodných plochách rastie v počte nevidenom leknó biele, leknica žltá, vodný mor a ďalšia vodná vegetácia. Vody tu oplývajú množstvom rýb, ale najcennejšia je tu zložka Avifauny. Žije tu volavka purpurová, potápka veľká, kačica divá, bučiacik obyčajný a celá skupina iných vtákov. Chránená oblasť dropov leží na kultúrnej stepi, ktorá sa rozkladá v chotároch Zemianska Olča, Kolárovo a Zlatná na Ostrove. Tu chránime najväčšieho stepného plachého vtáka dropa veľkého, z ktorých je tu okolo 400 až 600. Žiaľ, ich počet sa z roka na rok znižuje, nakoľko terajší spôsob obrábania pôdy im umožňuje menej úkrytov a potravu. Teraz sú pod prísnu ochranu, šetríť treba najmä kohútov, aby sa rozmnožili a zachovali. Preto poľovanie na dropa je prísne zakázané. Povoľuje sa len vo výnimočných prípadoch a hlavne na vedecké účely.

Takže poľovníci sa na dropa tešia celkom zbytočne. Ale máme tu aj ryby. Dunaj a ryby odjakživa patrili k sebe. I keď dnes to rybári na Dunaji majú veľmi ťažké, no predsa nazrime do kroniky povestného cechu komárňanských rybárov.

Prvý známy cechový poriadok komárňanskí rybári získali v r. 1696 od panovníka Leopolda I. Zo 18. storočia sa zachovala jedna listina, ktorá pod titulkom — Kartur usónio in gute naslad amro 1578 obsahuje aj údaje o množstve a použití rýb hlavne výz, ulovených cechmi v Kolárove a Nesvadoch. Z miesta lovu udaného v listine, komárňanskí rybári od polovice novembra do začiatku decembra ulovili 140 výz. Výz odnášali nielen do Viedne, ale aj do Paríža. Cechové artikuly rybárov presne určili miesto a spôsoby rybolovu, ale hájili aj práva svojich členov. Dnes sa v Komárne rybolovom už nikto neživí. A tak vášnivým rybárom celkom stačí aj rybársky zväz.

KOMÁRNĀNSKÝ PRÍSTAV VEČER

Tmavý, oblačný večer zafahal aj na komárňanský medzinárodný prístav. Sem-tam spfchne. Práve prechádza dýzlový rušeň, tu však panuje taký normálny pracovný ruch. V diaľke vidieť obrysy žeriavov a nákladných člnov. To sú také oporné body, akési majáky. Vo východnej časti prebieha vykládka zo Sovietskeho zväzu. Priviezli železnú rudu pre naše potreby. Čs. čliny zase priviezli feroniklovú rudu a bauxit. Fosfát doviezli do Komárna z Juhoslávie s juhoslovanskými a našimi člmi. V západnej časti

prístavu nakladajú zase naše uhlie do československých, maďarských a rumunských člnov. V súčasnosti tu v prístave pracuje okolo sto ľudí. Sú to žeriavníci, prístavní robotníci, mechanici a iní odborníci. Pracuje sa vo dne — v noci, vo všedný deň, cez nedele a sviatky, za dažďa, snehu a slnečnej páľavy. Je to najväčší prístav v celom našom štáte. Ročná kapacita je 5 miliónov ton tovaru.

Prístav plánujú rozšíriť. V tomto roku pribudnú dva päťtonové žeriavy. Ďalej v priebehu šiestej päťročnice mienia rozšíriť prístav o ďalšie tri osemtonové žeriavy a usilujú sa získať pre prístav žeriav o nosnosti 30 ton, aby sa vedeli pripraviť na prekládku ťažších kusov.

Čo sa týka plnenia plánu — od začiatku roka majú čisté konto vo všetkých ukazovateľoch. Konkrétne, tržby plnia na 105,8 % a bilančný zisk na 112 %. Pritom dodržiavajú i mzdový limit. Je to zásluhou veľmi rozvinutého socialistického súťaženia. Je tu 12 BSP, z ktorých sedem je nositeľmi odznaku prvého stupňa. V súťaži je zapojených asi 80 % pracovníkov závodu.

Povedzme si aj niekoľko slov, ako využívajú lodníci voľný čas. Hneď oproti prístavu je veľmi pekný Dom lodníkov. Je to spoločenský dom Čs. plavby dunajskej, kde sa stretávajú lodníci zo všetkých podunajských štátov. Najčastejšie je navštevovaný lodníkmi našimi a sovietskymi, menej už maďarskými a juhoslovanskými. Časom sa nájde spôsob a možnosť, aby aj títo vo väčšej miere ho využívali. Veď sú v ňom zriadené klubové miestnosti, knižnica a rôzne spoločenské hry.

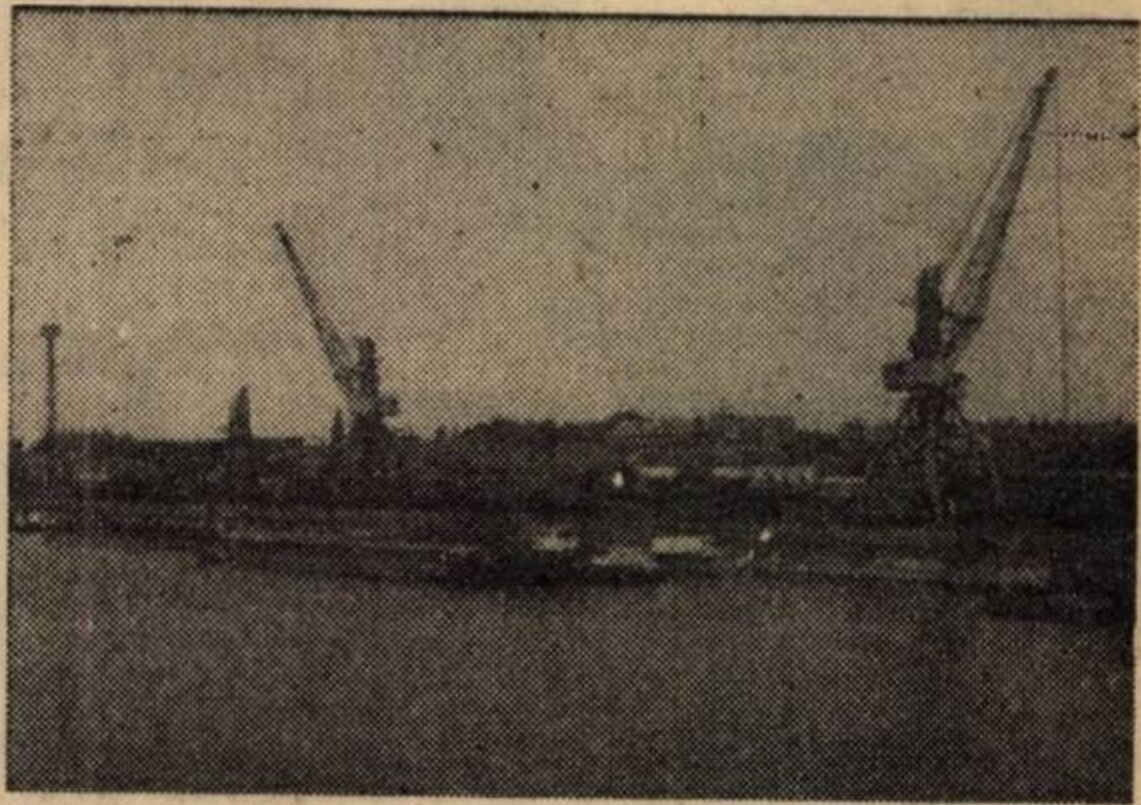
BABETTA Z KOLÁROVA

V Kolárove vyrastá nový závod. Vo výstavbe je nová hala o rozlohe jedného hektára a k tomu patričné budovy, ako kotolňa, príručné sklady a sociálne zariadenia. Podľa slov stavbárov do konca tohto roku by mal byť závod pod strechou, aby sa začiatkom roku 1975 mohlo začať s výrobou známej Babetty. Zároveň sú vo výstavbe aj byty. Ide konkrétne asi o 105 bytových jednotiek a v nastávajúcej päťročnici to má byť 210 bytových jednotiek pre zamestnancov. V tomto čase pracuje v závode do 180 pracovníkov pri výrobe súčiastok na Babettu a ložiskové krúžky. Presun výroby stále pokračuje, takže stav pracovníkov sa bude stále zvyšovať.

Na budúci rok sa má začať s výrobou motocykla Babetta. Pochopiteľne, budú potrebné vyškolené kádre odborníkov, ktorí budú výrobu rozumiť. V tomto smere od r. 1968 v učilišti Považských strojární v Považskej Bystrici bolo vyškolených asi sto učňov. Ďalším náborom získali 200 učňov a vedúce kádre z okresu a z vysokých škôl — inžinierov a technikov. Bude to závod mladých, lebo tu pracuje približne 60 až 70 % mladých ľudí do 30 rokov. V plnej kapacite na kolárovských Babettách bude pracovať asi 500 ľudí.

Babettu poznajú v celej Európe, ba i na celom svete. V nedávnych mesiacoch za veľmi silnej konkurencie v Západnom Nemecku, práve Babetta získala zlatú visačku. To znamená, že pred Kolárovčanmi stoja veľmi náročné úlohy. Otvárajú sa pred nimi ďalšie možnosti na svetovom trhu. A to ich viaže, aby stále zvyšovali kvalitu a parametre týchto motocyklov, aby v konkurencii obstáli na svetovom trhu.

Tak sme vám, milí čitatelia, porozprávali o rozvoji Komárňanského okresu a o jeho hviezdach slávy. K robotníckemu revolučnému hnutiu v okrese sa viaže aj činnosť významného revolucionára, komunistu, vodcu robotníckeho hnutia, človeka, ktorý sa v Komárne 9. septembra 1877 narodil, a viedol robotníkov v boji za ich práva. Zahynul vo fašistickom koncentračnom tábore. Ak netušíte, o koho ide, možno Vám pomôžeme, keď pripomenieme, že podľa neho sú pomenované Slovenské lodenice, ba aj JRD v Kameničnej nesie jeho meno. Ak viete, kto to bol, odpoveď napíšte na korešpondenčný lístok a pošlite na adresu: Západoslovenské krajové vysielanie, Čs. rozhlas, Zochova 3, 897 11 Bratislava, do 8. novembra tohto roku. Vaše odpovede vyžrebujeme a pre troch súťažiacich máme prichystané pekné vecné ceny.

▲ Komárňanský prístav na Dunaji.

Snímka: (A.)